

Handlingsplan 2019

FORORD

Handlingsplan 2019

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) har hermed glæden af at kunne præsentere sin handlingsplan for 2019. Handlingsplanen har til formål at give EVA's interessenter et indblik i, hvilke temaer og ekspertområder instituttet sætter fokus på i 2019.

Tre ambitioner frem mod 2020

Afsættet for handlingsplanen er EVA's 2020-strategi, der beskriver tre vigtige ambitioner for instituttets arbejde med at gøre danske uddannelser og dagtilbud bedre:

1. Vi leverer vidensbaserede bidrag til løsninger til fremtidens uddannelser og dagtilbud

Det er en strategisk prioritet for EVA at levere viden og analyser, som gør beslutningstagere og professionelle klogere på, hvorfor givne udfordringer opstår, og ikke mindst hvordan man kan arbejde for bedst muligt at imødegå disse. I den forbindelse vil EVA også i 2019 have et særligt fokus på at udvikle og udvide EVA's repertoire af videns- og formidlingsprodukter, så vores viden når bedst muligt ud til den givne målgruppe.

2. Vi leverer viden, som går på tværs af uddannelses- og dagtilbudssystemet

EVA har en unik position i forhold til at kunne se på tværs af niveauerne inden for uddannelse og dagtilbud. I 2019 samler EVA kræfterne om det tværgående tema *måling af kvalitet i uddannelse og dagtilbud*, ligesom en række mere overordnede dagsordener går på tværs af mange af handlingsplanens temaer og ekspertområder. Handlingsplanens tværgående afsnit uddyber nærmere om planerne for det fælles tværgående tema og om de overordnede tværgående dagsordener.

3. Vi er anerkendte og anvendte eksperter på vores felt

Det vil også i 2019 være et fokuspunkt for EVA at stille instituttets viden og ekspertise til rådighed som et afsæt, når beslutninger om fremtidens uddannelser og dagtilbud skal træffes. EVA introducerede sidste år såkaldte prioriterede ekspertområder i handlingsplanen, og EVA fortsætter arbejdet med at opbygge og formidle viden inden for disse i 2019.

Handlingsplanens byggesten

EVA's handlingsplan er opbygget af to forskellige elementer: prioriterede ekspertområder og temaer. Et *prioriteret ekspertområde* er et fagligt felt, som EVA allerede har viden inden for, og som vi prioriterer at vedligeholde og videreudvikle. Med afsæt i eksisterende viden og eventuelt suppleret med mindre nye analyser vil vi således løbende formidle viden til den offentlige debat, beslutningstagere m.fl. om netop de prioriterede ekspertområder. Et ekspertområde vil typisk trække på viden fra flere af EVA's enheder.

Et *tema* er sammenlignet med et ekspertområde et særligt fokusområde, som vi prioriterer at udforske gennem én eller flere, typisk lidt større, konkrete undersøgelser eller evalueringer af den faglige tematik. De valgte temaer er hver især relateret mere eller mindre direkte til de mere overordnede prioriterede ekspertområder og bidrager gennem større, fokuserede analyser til at udvikle disse.

På de kommende sider anvendes endvidere betegnelsen et *fortløbende projekt* til at beskrive de undersøgelser eller evalueringer (fx forløbsstudier), der løber over flere år. Disse er allerede igangsat med afsæt i et valgt tema og som led i en tidligere handlingsplan.

Vi håber, at handlingsplanen for 2019 vil give EVA's interessenter samt institutioner og andre interesserede et nyttigt indblik i EVA's kommende arbejde og den sammenhæng, det indgår i.

God læselyst.

Linda Nielsen
Bestyrelsesformand

Mikkel Haarder
Direktør

INDHOLD

Handlingsplan 2019

1	Tværgående virke	6
2	Dagtilbud for børn	9
3	Grundskole	12
4	Ungdomsuddannelse	16
5	Videregående uddannelse	20
6	Voksen- og efteruddannelse	23
7	Netværk	26

1 Tværgående virke

EVA har en unik position i forhold til at se på tværs af niveauerne inden for dagtilbuds- og uddannelsessystemet. På tværs af uddannelsesområderne vil EVA særligt samle kræfterne om at udforske temaet *måling af kvalitet i uddannelser og dagtilbud*.

Måling af kvalitet i uddannelser og dagtilbud

Måling af kvalitet i uddannelser og dagtilbud kan være et vigtigt afsæt for kvalitetsudvikling. Såvel på institutionsniveau som på politisk niveau er man i stigende grad optaget af at måle kvalitet. Ofte tilnærmer vi os dog mål for kvaliteten via forskellige mål for de resultater, der kommer ud af uddannelser og dagtilbud, fx eksamenskarakterer eller beskæftigelse. Disse kan imidlertid hænge sammen med mange andre faktorer end uddannelsers og dagtilbuds kvalitet, fx forældrebaggrund eller social baggrund. Internationalt findes der videnskabeligt anerkendte mål for kvalitet i dagtilbud og undervisning i grundskolealderen, og nogle af disse er også oversat til dansk og i brug i Danmark, mens andre er det i mindre omfang eller slet ikke. I tillæg hertil har kommuner, selv-vejende institutioner og private udbydere i et vist omfang udviklet egne mål for kvalitet.

Temaet er relevant for de forskellige niveauer i dagtilbuds- og uddannelsessektoren, der efterspørger solide mål som grundlag for kvalitetsudvikling. Solide måleredskaber er vigtige for at kunne evaluere kvalitetsudviklingstiltag og identificere de forskellige rammebetingelser, der har størst sammenhæng med kvaliteten.

Et tema om kvalitetsmåling kan for det første skabe et overblik over, hvilke mål for kvalitet der allerede findes, og som passer til forskellige niveauer i uddannelsessystemet, samt hvilke dimensioner af kvalitet eksisterende mål beskriver. For det andet ønsker EVA at afdække, i hvilken grad eksisterende mål er validerede i en dansk kontekst, samt gennemføre valideringsanalyser af udvalgte lovende mål, som ikke allerede er validerede i dansk kontekst.

EVA's tværgående fokus afspejler sig desuden i, at mange af handlingsplanens temaer og ekspertområder berører de samme overordnede dagsordener, herunder særligt digital understøttelse af læring, undervisning og uddannelse samt ledelse i dagtilbuds- og uddannelsessektoren. I arbejdet med de enkelte temaer og ekspertområder vil EVA udnytte den styrke, som ligger i, at viden og ekspertise opbygget inden for ét uddannelsesområde kan berige EVA's virke inden for andre områder.

Fortløbende projekter

Unge uddannelsesparathed

EVA følger implementeringen af de uddannelsesparathedsordninger, der trådte i kraft i 2014, og belyser herunder betydningen af de vejledningsmæssige og faglige indsatser, der tilbydes ikke-uddannelsesparate unge i folkeskolen. I 2019 vil projektet bl.a. se nærmere på, hvordan de indsatser, der igangsættes i skolen og i forbindelse med vejledningen, bidrager til at gøre eleverne uddannelsesparate. Projektet er igangsat som led i *Handlingsplan 2014* og løber frem til 2020.

Unge veje mod ungdomsuddannelse

Overgangen til ungdomsuddannelse er i de senere år blevet påvirket af flere markante lovændringer, fx indførelsen af karakterkrav i forbindelse med optagelse på erhvervsuddannelserne og de gymnasiale uddannelser samt ændrede rammer for vejledningsindsatsen på grundskoleområdet. EVA følger, hvad ændringerne betyder for de unges valg og forløb, ved at følge en årgang af unge, fra de går i 8. klasse, og fire år frem. Undersøgelsen følger de unges forløb, herunder hvilken betydning vejledning, uddannelsesforberedende tilbud og opstartsaktiviteter på ungdomsuddannelserne har i forhold til at understøtte de unges overgange. Undersøgelsen vil i 2018 have fokus på de unges valg af ungdomsuddannelse i 9. klasse, herunder hvad der ligger til grund for de unges valg af henholdsvis en gymnasial uddannelse og en erhvervsuddannelse, samt hvilken betydning etnicitet og køn har i denne forbindelse. Projektet forventes at løbe frem til 2020. Projektet er en del af ekspertområdet *unges uddannelsesvalg og overgange*.

2 Dagtilbud for børn

På dagtilbudsområdet vil EVA fortsætte arbejdet med at understøtte vidensbaseringen i alle led i styringskæden – fra policyudvikling til pædagogisk praksis. Samtidig fastholder EVA fokus på kvalitet i dagtilbud med afsæt i sit arbejde med at understøtte og følge op på dagtilbudsområdets arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan, som trådte i kraft i 2018.

Ekspertområder – dagtilbud

EVA vil bidrage med viden og perspektiver til den offentlige debat og til nationale og kommunale beslutningstagere på alle niveauer, organisationer m.fl. Vi vil indsamle og formidle eksisterende viden samt gennemføre mindre analyser af aktuelle tendenser inden for følgende tre prioriterede ekspertområder:

Kvalitet i dagtilbud

Der er en stadigt stigende opmærksomhed på dansk og international viden om, at stærke læringsmiljøer i dagtilbud gør en forskel for børns udvikling og trivsel. Ikke bare her og nu, men langt ind i voksenlivet. Det gælder også børn i udsatte positioner. EVA formidler løbende viden om, hvad der har betydning for at skabe god kvalitet, og hvordan arbejdet hermed kan organiseres, prioriteres og tilrettelægges på dagtilbudsområdet. EVA fortsætter sit fokus på at styrke brugen af denne viden i udviklingen af praksis.

Evalueringskultur

En systematisk planlægning af og opfølgning på den pædagogiske praksis og børns trivsel, udvikling og læring er afgørende for kontinuerligt at udvikle og sikre kvaliteten i læringsmiljøet. EVA fortsætter sit fokus på, hvordan der skabes en stærk evaluerende pædagogisk praksis i forbindelse med den styrkede pædagogiske læreplan, samt på udbredelsen og anvendelsen af børneperspektiver som evalueringsredskab.

Det sammenhængende børneliv

Sammenhæng er vigtigt for børns læring og udvikling. Det gælder sammenhængen mellem børns læringsmiljø i dagtilbud og miljøet i hjemmet eller i overgangen mellem dagtilbud og henholdsvis SFO og skole samt i forbindelse med eventuel særlig støtte til børns trivsel, udvikling og læring. Hertil kommer, at god faglig ledelse og sammenhæng i den kommunale styringskæde er en afgørende rammebetingelse for arbejdet med sammenhæng i børns liv. EVA formidler viden om det sammenhængende børneliv som ét element i sin generelle vidensformidling og sætter i 2019 særligt fokus på at udvikle og formidle viden om sammenhæng i overgangen mellem dagtilbud, SFO og skole.

Temaer – dagtilbud

EVA vil bidrage med ny viden og nye perspektiver til den offentlige debat og til nationale og kommunale beslutningstagere på alle niveauer, organisationer m.fl. Vi vil tilvejebringe ny viden ved at gennemføre analyser inden for følgende prioriterede temaer:

Formidling af forskning til dagtilbud

Med henblik på at bidrage til en stærkere vidensbasering af det pædagogiske arbejde på dagtilbudsområdet har EVA siden 2007 samlet kvalitetsvurderet aktuel forskning i databasen Nordic Base of Early Childhood Education and Care (www.nb-ecec.dk). EVA vil i samarbejde med Uddannelsesdirektoratet i Norge og Skolverket i Sverige fortsat have fokus på udbredelsen og anvendelsen af databasen i målgruppen, som omfatter studerende, undervisere og forskere på pædagogiske uddannelser, pædagogisk personale i dagtilbud samt kommunale og nationale beslutningstagere.

I forlængelse af forskningskortlægningen og EVA's internationale samarbejde har EVA siden 2008 formidlet udvalgte forskningsresultater til pædagogiske ledere på dagtilbudsområdet, bl.a. i tematiske magasiner. EVA vil kontinuerligt fokusere på udbredelsen og anvendelsen af formidlingen af viden i målgruppen.

EVA følger realiseringen af den styrkede pædagogiske læreplan med fokus på kvalitet

Pr. 1. juli 2018 trådte den styrkede pædagogiske læreplan i kraft. Den pædagogiske læreplan er den pædagogiske leders redskab til at planlægge og følge op på kvaliteten af læringsmiljøet. Evalueringer og anden understøttelse af implementeringen af den pædagogiske læreplan fra bl.a. EVA har gennem årene bidraget til at justere rammerne for læreplanen og måden at arbejde med læreplanen på. EVA gik i 2018 i gang med at følge implementeringen.

EVA vil i årene fremover undersøge resultaterne af arbejdet med indholdet i den styrkede pædagogiske læreplan i forhold til ambitionen om at styrke det pædagogiske læringsmiljø gennem kvalitet for alle børn i samtlig af landets dagtilbud.

EVA vil sætte spot på udvalgte fokusområder i den styrkede pædagogiske læreplan, som forskningen viser, har betydning for kvalitet i dagtilbud, og eventuelt følge udviklingen over årene inden for fokusområderne. Undersøgelsen skal bidrage med løsningsorienteret viden til hele styringskæden om kvaliteten i det pædagogiske læringsmiljø i forhold til de udvalgte fokusområder. Et eksempel på et fokusområde er interaktion mellem børn og pædagogisk personale. Et andet er sammenhængen mellem læringsmiljøkvaliteten i et dagtilbud og børnegruppens læring, fx børnegruppens sproglige udvikling.

3 Grundskole

EVA vil i 2019 fortsat have fokus på den daglige praksis i grundskolen og de udfordringer og muligheder, som lærere og elever møder. Aktuelt har vi valgt temaer, som fylder i skolehverdagen, fx det at lære at samarbejde gennem gruppearbejde eller det at være udfordret af dysleksi. EVA ønsker endvidere at bidrage til udviklingen af grundskolens fremmedsprogsundervisning.

Ekspertområder – grundskole

EVA vil bidrage med viden og perspektiver til den offentlige debat og til nationale og kommunale beslutningstagere på alle niveauer, organisationer m.fl. Vi vil indsamle og formidle eksisterende viden samt gennemføre mindre analyser af aktuelle tendenser inden for følgende prioriterede ekspertområder:

God og motiverende undervisning

Viden om den gode og motiverende undervisning er grundlaget for et professionelt arbejde i grundskolen. EVA udvikler og vedligeholder viden om, hvordan man kan udvikle den gode og motiverende undervisning og det gode læringsmiljø, således at det udfordrer og udvikler elevernes forskellige læringsforudsætninger – og dermed deres udbytte af undervisningen. Aktuelt vil arbejdet med god og motiverende undervisning rumme ekspertemner som fx elevernes perspektiv på god undervisning, undervisningsdifferentiering og den åbne skole.

Ledelse, samarbejde og skoleudvikling

Forudsætningen for at kunne skabe en professionel skole og skolekultur, hvor arbejdet med elevernes læring er i centrum, er dygtig ledelse og et konstruktivt samarbejde både indadtil og udadtil. EVA udvikler og vedligeholder viden om skolens ledelse og organisation og bidrager herigennem til det aktuelle arbejde med fx at udvikle læreres og pædagogers professionelle læringsmuligheder i skolen samt arbejdet med at implementere aktuelle reformtiltag. Aktuelt vil arbejdet med ledelse, samarbejde og skoleudvikling rumme ekspertemner som fx samarbejde mellem skole og forvaltning, lærer-pædagog-samarbejde, pædagogisk ledelse og teamsamarbejde.

Inkluderende læringsmiljøer

At undervise elever med særlige behov – fx elever med læringsvanskeligheder eller tosprogede elever – kræver en specifik faglig indsigt og en viden om, hvilke indsatser og tiltag som er gunstige i forhold til at skabe et inkluderende læringsmiljø for alle børn. EVA udvikler og vedligeholder viden om, hvordan man kan skabe rammer og konkrete pædagogiske tiltag, som understøtter en givende og inkluderende undervisning for elever med særlige behov. Aktuelt vil arbejdet med inkluderende læringsmiljøer rumme ekspertemner som modtagelsesklasser, nyankomne elever og flerfagligt samarbejde om inklusion.

Overgange

EVA udvikler og formidler viden om det sammenhængende børneliv som ét element i sin generelle vidensformidling og sætter i 2019 særligt fokus på sammenhæng i overgangen mellem dagtilbud, SFO og skole. Vellykkede overgange mellem dagtilbud og grundskole og mellem grundskole og ungdomsuddannelse er en forudsætning for et godt uddannelsesforløb. Her er det fx væsentligt at have fokus på, hvordan børn og unge oplever uddannelsessystemets overgange, og hvad de professionelle kan gøre for at skabe så givende forløb som muligt – både organisatorisk, i forhold til samarbejde og med hensyn til den konkrete undervisning. Aktuelt vil arbejdet med overgange rumme ekspertemner som indskoling/SFO samt udskoling.

Temaer – grundskole

EVA vil bidrage med ny viden og nye perspektiver til den offentlige debat og til nationale og kommunale beslutningstagere, organisationer m.fl. Vi vil tilvejebringe ny viden ved at gennemføre analyser inden for følgende prioriterede temaer:

Udvikling af elevernes samarbejdskompetencer gennem gruppearbejde

Samarbejdskompetencer bliver i stigende grad efterspurgt på det danske arbejdsmarked, og der er behov for et øget fokus på, hvordan grundskolen kan understøtte elevernes udvikling af samarbejdskompetencer. Genindførelsen af gruppeprøven har endvidere skabt fornyet diskussion om gruppearbejde som arbejdsform. Der mangler imidlertid viden om, hvordan elevernes samarbejdskompetencer kan styrkes, og hvordan gruppearbejde som arbejdsform kan bidrage hertil. EVA's aktuelle projekter på grundskoleområdet vidner fx om, at gruppearbejde på den ene side er en udbredt arbejdsform i grundskolen. På den anden side synes der at være tale om en arbejdsform, der stiller store krav til både lærere og elever.

EVA vil gennem arbejdet med temaet belyse, hvilke muligheder og udfordringer gruppearbejde rummer, hvis arbejdsformen skal understøtte elevernes læring og udvikling af samarbejdskompetencer. Med temaet kan EVA fx afdække, hvordan gruppearbejdet foregår i forskellige fag, hvilke erfaringer fagprofessionelle og elever har med gruppearbejde, og hvilke krav gruppearbejdsformen stiller til lærerrollen. Temaet ligger under ekspertområdet *god og motiverende undervisning*.

Fremmedsprogsundervisning i grundskolen

Fremmedsprogsundervisningen i folkeskolen er over en længere årrække løbende blevet fremrykket. Senest medførte folkeskolereformen i 2014, at eleverne nu skal starte med engelsk i 1. klasse i stedet for 3. klasse. I 2014 blev det desuden besluttet at rykke tysk/fransk fra 7. til 5. klasse, ligesom der blev skabt mulighed for et tredje fremmedsprog fra 7. klasse. Internationale erfaringer med at fremrykke fremmedsprogsundervisningen viser, at den rummer et potentiale med hensyn til elevernes læring, men samtidig afhænger effekten af flere forhold, herunder fx lærernes kompetencer, erfaring og didaktiske tilgang.

Med et tema om fremmedsprogsundervisning ønsker EVA at se nærmere på de nationale erfaringer med at fremrykke fremmedsprogsundervisningen. Temaet kan fx belyse, hvordan undervisningen ser ud, herunder hvem der underviser, og hvilke undervisningsmaterialer og didaktiske tilgange der anvendes. Derudover kan det belyses, hvordan fremmedsprogsundervisning opleves af eleverne. Med temaet kan vi se på erfaringerne bredt set (dvs. på tværs af fremmedsprogfagene), men der

kan også sættes et mere dybdegående fokus på engelsk, da der ikke tidligere har været fremmedsprogundervisning på de første klassetrin i folkeskolen. Temaet ligger under ekspertområdet *god og motiverende undervisning*.

Elever med dysleksi i grundskolen

5-8 % af alle børn og unge i Danmark har dysleksi. Forskning viser, at disse børn og unge klarer sig markant dårligere i skolen end deres jævnaldrende, og kun cirka halvdelen af de unge med dysleksi får en ungdomsuddannelse. Dysleksi er det mest udbredte af alle indlæringsproblemer hos børn og unge, og det skaber problemer for eleverne ikke alene i de læsetunge fag, men i alle fag. Desuden kan dysleksi påvirke eleverne på det sociale plan og medføre manglende lyst til at lære og til at gå i skole.

EVA ønsker med temaet at tegne et billede af, i hvor høj grad og på hvilken måde elever med dysleksi er udfordrede i skolehverdagen, hvad angår både det faglige og det sociale. Temaet kan fx give anledning til at belyse elevernes perspektiv og beskrive, hvordan dysleksi kan have betydning både i og uden for undervisningen. Derudover kan temaet sætte fokus på, hvordan lærere aktuelt arbejder med at understøtte elever med dysleksi, samt hvilke muligheder og udfordringer de møder i arbejdet. Temaet ligger under ekspertområdet *inkluderende læringsmiljøer*.

4 Ungdomsuddannelse

I 2019 fortsætter EVA arbejdet med at følge erhvervsuddannelsesreformen og gymnasireformen, og hvad de betyder for elevernes uddannelsesforløb, for kvaliteten af undervisningen og for læringsmiljøet på ungdomsuddannelserne. Derudover vil vi bidrage med viden og perspektiver til implementeringen af den forberedende grunduddannelse, hvor de første elever starter 1. august 2019. EVA vil desuden se nærmere på digitaliseringens betydning for undervisning og læring og for læreres og elevers kompetencer.

Ekspertområder – ungdomsuddannelse

EVA vil bidrage med viden og perspektiver til den offentlige debat og til beslutningstagere på alle niveauer samt de professionelle på ungdomsuddannelserne. Vi vil videreudvikle og formidle eksisterende viden samt gennemføre mindre analyser af aktuelle tendenser inden for følgende prioriterede ekspertområder:

God og motiverende undervisning på ungdomsuddannelserne

Viden om god og motiverende undervisning er afgørende for, at ungdomsuddannelserne kan leve op til ambitionerne om at gøre alle elever så dygtige, som de kan blive, samt sikre en god elevtrivsel. EVA videreudvikler og vedligeholder viden om, hvordan uddannelserne kan tilrettelægge undervisning og læringsmiljøer, der rykker alle elever lærings- og dannelsesmæssigt og understøtter, at eleverne trives fagligt og socialt. I 2019 vil vi arbejde med ekspertemner som feedback og evaluering, elevtrivsel og flerfagligt projektarbejde.

Ledelse, samarbejde og skoleudvikling

Et godt, professionelt samarbejde mellem lærere og ledelse og en løbende evaluering og udvikling af skolens praksis er afgørende for at skabe et godt læringsmiljø på ungdomsuddannelserne. EVA videreudvikler og vedligeholder viden om ledelse, organisering og styring på ungdomsuddannelserne, herunder viden om hvordan uddannelserne kan arbejde med skoleudvikling og kvalitetsudvikling, der fremmer et godt, professionelt læringsmiljø og en fælles læringskultur. I 2019 vil vi arbejde med emner som tværfagligt samarbejde (bl.a. i forhold til den nye FGU-uddannelse), brug af data i kvalitetsarbejdet og pædagogisk ledelse.

Faglighed og dannelse

Kravene til unges faglighed, dannelse og kompetencer forandrer sig hastigt i disse år som følge af store forandringer både på arbejdsmarkedet og i samfundet som sådan. EVA videreudvikler og vedligeholder viden om, hvilke ændrede krav til unges faglighed og dannelse de aktuelle forandringer afstedkommer, samt hvordan nye faglige krav omsættes i undervisningen og den pædagogiske praksis på ungdomsuddannelserne. I 2019 vil vi arbejde med ekspertemner som kreativitet og praksisfaglighed.

Digitalisering og teknologiforståelse

Digitaliseringen af undervisningen tager i disse år for alvor fart på ungdomsuddannelserne, bl.a. gennem indførelse af digitale teknologier og læremidler som læringsplatforme, virtuelle undervisningsrum og flipped learning. Samtidig stiller digitaliseringen krav om, at eleverne skal udvikle forskellige digitale kompetencer gennem deres ungdomsuddannelse. EVA videreudvikler og vedligeholder viden om, hvordan skoler og lærere kan anvende digitale teknologier og læremidler på en pædagogisk og didaktisk hensigtsmæssig måde, og hvilke krav anvendelsen stiller til læreres, elevers og lederes kompetencer. I 2019 vil vi arbejde med ekspertemner som lærere og elevers digitale kompetencer samt anvendelse af it i undervisningen.

Unge uddannelsesvalg og overgange

Efter grundskolen skal unge vælge deres videre uddannelsesforløb, men overgangen til og videre fra en ungdomsuddannelse er ikke altid let. EVA videreudvikler og vedligeholder viden om, hvad der har betydning for de unges uddannelsesvalg og -forløb, og hvordan grundskoler, ungdomsuddannelser, uddannelsesvejledere og videregående uddannelser kan arbejde med at understøtte og kvalificere de unges valgprocesser og overgange. I 2019 vil vi arbejde med ekspertemner som uddannelsesparathed, unges valg af ungdomsuddannelse og reformen af de forberedende tilbud.

Temaer – ungdomsuddannelse

EVA vil bidrage med ny viden og nye perspektiver til den offentlige debat og til nationale og kommunale beslutningstagere, organisationer m.fl. Vi vil tilvejebringe ny viden ved at gennemføre analyser inden for følgende prioriterede temaer:

Supplerende analyser af EUD-reformen

Manglen på faglært arbejdskraft er en af de største uddannelsesmæssige udfordringer, Danmark står over for. Kun en lille andel af en ungdomsårgang vælger en erhvervsuddannelse, og der er stadig et stort frafald blandt de elever, der går i gang.

Erhvervsuddannelsesreformen fra 2015 havde til formål at styrke uddannelsernes omdømme, styrke kvaliteten og understøtte, at flere vælger og gennemfører en erhvervsuddannelse. Følgeforskningsprogrammet for EUD-reformen, som gennemføres af Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (VIVE) i samarbejde med EVA, følger på et overordnet niveau implementering og virkninger af EUD-reformen.

Samtidig er der i lyset af det fortsat store frafald og vedvarende kvalitetsudfordringer et behov for yderligere og mere dybdegående analyser, der sætter fokus på reformelementer, som har vist sig at være centrale for at opnå målene med reformen. Yderligere analyser kan fx handle om:

- Undersøgelse af erhvervsskolernes arbejde med at etablere ungdomsmiljøer, bl.a. på GF1
- Undersøgelse af overgangen fra GF2 til hovedforløb
- Undersøgelse af overgangen fra GF1 til GF2 (valg af uddannelse, kvotebegrænsninger, sammenhæng i elevernes forløb)
- Supplerende evalueringer af eux

Flerfaglig undervisning og projektarbejde i gymnasiet

Med den nye gymnasireform er den flerfaglige undervisning organiseret anderledes på de treårige gymnasiale uddannelser. De flerfaglige timerammer som AT og SO er afskaffet, og den flerfaglige undervisning skal nu tænkes ind i studieretninger og i undervisningen i de enkelte fag. Derfor er det aktuelt at undersøge, hvordan flerfaglig undervisning og projektarbejde organiseres inden for den nye ramme, og hvilken betydning det har for elevernes læring og studiekompetencer.

Flerfaglig undervisning og projektarbejde spiller en central rolle i forhold til udvikling af elevernes studiekompetencer. Projektarbejde og samarbejde, herunder samarbejde i forbindelse med tværfaglig problemløsning, er udbredte arbejdsformer på videregående uddannelser såvel som i arbejdslivet, og derfor er det interessant at se på, hvordan disse kompetencer udvikles gennem gymnasiet. Derudover er det interessant, hvilken betydning flerfaglig undervisning og projektarbejde har for elevernes motivation og læring, fordi det er en undervisningsform, hvor eleverne i højere grad end i den ordinære undervisning har mulighed for at vælge problemstilling og kombination af fag med afsæt i egne faglige interesser.

EVA kan bidrage med:

- Undersøgelse af, hvordan flerfaglig undervisning og projektarbejde organiseres fremover – både i hvilke fag og i hvilke former, samt hvordan eleverne prøves, evalueres og bedømmes ved flerfagligt arbejde
- Inspirationsmateriale/aktionslæringsforløb om flerfagligt projektarbejde i gymnasiet med henblik på at videreudvikle fremtidig praksis
- Undersøgelse af flerfaglig undervisning og projektarbejdes betydning for elevernes læring, motivation og studiekompetencer.

Digitaliseringens betydning for undervisning og læring

Digitaliseringen af undervisningen vil også i 2019 fylde i det pædagogiske arbejde på ungdomsuddannelserne. Samtidig er det fokus, som skolerne har på digitalisering, under udvikling. Fra et fokus på konkrete teknologier og programmer til et bredere fokus på teknologiforståelse og på, hvordan digitale teknologier indgår i samspil med andre undervisningsmetoder.

Det er i den sammenhæng vigtigt at have fokus på, hvordan digitale teknologier bidrager pædagogisk til undervisningen og til elevernes læring. En lang række undersøgelser viser, at det ikke er en kvalitet i sig selv at digitalisere undervisningen, og at erfaringerne med digitaliseringen i høj grad handler om, hvad der digitaliseres, hvordan man gør det, og hvilke kompetencer de fagprofessionelle har på området. Samtidig er det vigtigt at have fokus på, at eleverne også skal udvikle både generelle og specifikke digitale kompetencer i løbet af deres ungdomsuddannelse – og at undervisningen og de fag, eleverne præsenteres for, giver mulighed for det.

EVA kan bidrage med viden om:

- Teknologiforståelse på langs i uddannelsessystemet – hvordan bygges der videre på elevernes kompetencer i overgangene til og fra ungdomsuddannelserne?
- Ungdomsuddannelsernes brug af digitale læringsplatforme og virtuel undervisning.
- Lærernes kompetenceudvikling i forhold til at arbejde med digitalisering i undervisningen, fx followup på EVA's undersøgelse fra 2015.

5 Videregående uddannelse

EVA vil på det videregående uddannelsesområde i 2019 have sit primære fokus på at fastholde og videreudvikle sine ekspertpositioner samt på temaet veje til uddannelseskvalitet. Endvidere fortsætter vi arbejdet med det fortløbende projekt om frafald på de videregående uddannelser.

Ekspertområder – videregående uddannelse

EVA vil bidrage med viden og perspektiver til den offentlige debat og til beslutningstagere samt ledere og uddannelsesplanlæggere på de videregående uddannelser. Vi vil indsamle og formidle eksisterende viden samt gennemføre analyser af aktuelle tendenser inden for følgende prioriterede ekspertområder:

Feedback og styrket læring

Feedback er en af de væsentligste knapper, der kan skrues på for at styrke kvaliteten af de videregående uddannelser, og Uddannelseszoom viser, at der er et potentiale for at styrke feedbacken på videregående uddannelser. Selvom flere uddannelsesinstitutioner har fokus på feedback, mangler der fælles viden om forskellige feedbackbegreber og om, hvilke feedbackmetoder som er effektive til at fremme læring. EVA vil bidrage til vidensgrundlaget med hensyn til feedback og med bud på, hvordan feedback kan anvendes konkret til at fremme læring og uddannelseskvalitet på videregående uddannelser.

Optagelsessystemet for de videregående uddannelser

Optagelse og adgang står centralt i forhold til at sikre et godt og varigt match mellem ansøger og videregående uddannelse, og optagelsessystemet debatteres jævnligt af uddannelsespolitiske aktører. EVA har gennemført omfattende analyser af det danske optagelsessystem, herunder en undersøgelse af effekten af samtaler på læreruddannelsen. I forlængelse af disse analyser vil EVA bidrage med ekspertviden, der bl.a. kan understøtte arbejdet med at udvikle fremtidens optagelsesprocedurer på et solidt vidensgrundlag.

Det gode studieliv

Hvert år optager de videregående uddannelser godt 65.000 studerende, som har meget forskellige baggrunde og forudsætninger for at realisere deres fulde læringspotentiale. Uddannelsesinstitutionerne understøtter på forskellig vis de studerende med fx understøttende kurser og mentorordninger. Med afsæt i eksisterende EVA-viden fra bl.a. vores forløbsstudie blandt studerende, som blev optaget på en videregående uddannelse i 2016 og 2017, og international viden på området vil EVA levere perspektiver til det fortsatte arbejde med at understøtte det gode studieliv.

Frafald

Mange videregående uddannelser er udfordret af høje frafaldsprocenter, samtidig med at der er et stort samfundsmæssigt fokus på, at flere studerende gennemfører en videregående uddannelse på normeret tid. EVA har de seneste to år lavet forskellige frafaldsanalyser på baggrund af et forløbsstudie blandt studerende, som blev optaget på en videregående uddannelse i 2016 og 2017. EVA vil i 2019 bidrage med ekspertviden, der bl.a. kan understøtte uddannelsesinstitutionernes fortsatte arbejde med at nedbringe frafaldet.

Temaer – videregående uddannelse

EVA vil bidrage med ny viden og nye perspektiver til den offentlige debat og til nationale og kommunale beslutningstagere, organisationer m.fl. Vi vil tilvejebringe ny viden ved at gennemføre analyser inden for det følgende prioriterede tema:

Veje til styrket uddannelseskvalitet

Uddannelseskvalitet er i disse år en højt prioriteret dagsorden på de videregående uddannelser, og i 2018 lancerede Uddannelses- og Forskningsministeriet en baselinemåling af uddannelseskvaliteten på de videregående uddannelser. Med bevillingsreformen blev det ligeledes fastslået, at fem pct. af grundtilskuddet til de videregående uddannelsesinstitutioner genfastsættes hvert fjerde år på baggrund af ministeriets måling af uddannelseskvalitet, jf. *Aftale om nyt bevillingssystem for de videregående uddannelser*. Målet er at styrke de videregående uddannelsesinstitutioners fokus på uddannelseskvalitet.

I lyset af ovenstående ønsker EVA at bidrage til arbejdet med den løbende kvalitetsudvikling af uddannelserne og undervisningen. EVA kan bidrage ved at give bud på, hvordan uddannelsesinstitutioner kan arbejde for at udvikle kvaliteten af de dimensioner, der måles på, fx ved at identificere egnede indsatser til at højne uddannelseskvaliteten på de pågældende områder.

Fortløbende projekt

Frafald på de videregående uddannelser

Mange videregående uddannelser er udfordret af høje frafaldsprocenter, samtidig med at der er et stort samfundsmæssigt fokus på, at flere studerende gennemfører en videregående uddannelse på normeret tid. I 2019 vil EVA på baggrund af et forløbsstudie fortsætte arbejdet med at gennemføre analyser og formidle resultater om frafald og omvalg blandt studerende, som blev optaget på en videregående uddannelse i 2017. Projektet er igangsat som led i *Handlingsplan 2017*.

6 Voksen- og efteruddannelse

I 2019 vil vi på voksen-/efteruddannelsesområdet fortsætte det flerårige arbejde med at følge voksnes muligheder for at blive faglærte gennem erhvervsuddannelse for voksne (EUV), udviklingen af AMU i forhold til at imødekomme den løbende opkvalificering af ufaglærte og faglærte på arbejdsmarkedet samt indsatsen for at fremme voksnes basale færdigheder. Desuden vil vi sætte fokus på uddannelsesvejledning til voksne samt videregående VEU som prioriterede temaer.

Ekspertområder – voksen- og efteruddannelse

EVA vil levere viden og perspektiver såvel til den offentlige debat som til beslutningstageres og organisationers arbejde med at udvikle de forskellige dele af VEU-systemet. Vi vil indsamle og formidle eksisterende viden samt gennemføre analyser af aktuelle tendenser inden for følgende prioriterede ekspertområder:

Erhvervsuddannelse for voksne (euv) med særligt henblik på ufaglærte

Selvom fremskrivninger viser, at der bliver brug for færre ufaglærte og flere faglærte på fremtidens arbejdsmarked, falder tilgangen blandt både unge og voksne til erhvervsuddannelserne. EVA har adresseret denne udfordring gennem en årrække og har senest med afslutningen af den store følgeevaluering af euv i 2016-18 peget på, at euv i sin nuværende form kun delvist har levet op til forventningerne. EVA vil i 2019 følge tilgangen til og frafaldet på euv såvel som nye tiltag på området samt bidrage med viden om og perspektiver på udviklingen, fx gennem oplæg, dialog, notater og artikler.

AMU til fremtidens arbejdsmarked

Arbejdsmarkedsuddannelserne (AMU) spiller en vigtig rolle i forhold til den løbende vedligeholdelse af ufaglærtets og faglærtets kompetencer, og aktivitetsudviklingen har været faldende de senere år. EVA har markeret sig stærkt på området med en virksomhedssurvey i 2007, 2011 og 2015, der har belyst brugen og vurderingen af AMU i et længere tidsperspektiv. Med henblik på at tilvejebringe opdateret viden og sætte denne i perspektiv kan EVA med fordel udbygge tværsnitsstudiet med en ny survey i 2019, der bl.a. kan belyse virkningen af de tiltag, der er sat i værk efter treparts-aftalen i 2017. På dette grundlag vil vi bidrage til udviklingen af AMU gennem publicering, dialog med interessenter samt oplæg på konferencer og seminarer.

Basale færdigheder

Svage læse-, skrive-, regne- og it-færdigheder har store konsekvenser for den enkelte, virksomhederne og samfundet. Dette har EVA i en årrække arbejdet med i evalueringer og undersøgelser og gjort opmærksom på i rapporter, i artikler, på møder m.m., særligt efter offentliggørelsen af PIAAC-resultaterne i 2013. EVA vil i 2019 fortsætte arbejdet med at bidrage med viden og perspektiver i form af artikler, oplæg og lignende for at bidrage til styrkelsen af danskernes basale færdigheder. I den sammenhæng kan der fortsat være grund til at fokusere på både virksomhedernes og uddannelsesinstitutionernes muligheder og aktiviteter for at styrke voksnes basale færdigheder

Opfølgning på VEU-trepartsaftalen

Aftalen mellem regeringen og arbejdsmarkedets parter fra 2017 om VEU-området betød igangsættelse af en lang række initiativer inden for områder, som EVA igennem en årrække har prioriteret. Det gælder ud over de tre ekspertområder og de to temaer, der beskrives nedenfor, også områder som realkompetencevurdering (RKV) bredt inden for VEU og digitalisering på VEU-området gennem brug af e-læring og blended learning. EVA vil følge disse initiativer og i forskellige sammenhænge bidrage med vores ekspertviden.

Temaer – voksen- og efteruddannelse

EVA vil bidrage med ny viden og nye perspektiver til den offentlige debat og til nationale og kommunale beslutningstagere, organisationer m.fl. Vi vil tilvejebringe ny viden ved at gennemføre analyser inden for følgende prioriterede temaer:

Uddannelsesvejledning til voksne

Det danske VEU-system er relativt omfattende og komplekst. Hertil kommer, som tidligere analyser har vist, at de vigtigste barrierer for brugen af VEU mere knytter sig til efterspørgselssiden end til udbudssiden. En af disse barrierer er begrænset kendskab til mulighederne i VEU-systemet. Når det samtidig medtænkes, at en stor del af målgruppen for VEU er relativt lidt fortrolig med uddannelsessystemet, understreger det vigtigheden af god voksenvejledning. Trepartsaftalen fra 2017 indeholder aftaleelementer, der viser, at der mellem parterne er en vis konsensus om dette. Det vil derfor være relevant, at EVA evaluerer tiltag, der sættes i værk i kølvandet på aftalen for at sikre, at ”virksomheder og medarbejdere skal møde et mere sammenhængende og koordineret voksen- og efteruddannelsesstilbud”.

Videregående voksen- og efteruddannelse

Videregående VEU i offentligt regi dækker uddannelsesstilbud på akademi-, diplom- og masterniveau, hvor akademiveauet særligt henvender sig til personer med en ungdomsuddannelse, herunder faglærte, mens diplom- og masteruddannelser især retter sig mod personer med en videregående uddannelse. Videregående VEU spiller således en væsentlig rolle som led i livslang læring for personer, der i forvejen har en uddannelse. En aktivitetsanalyse, EVA gennemførte i 2017, viste, at den samlede aktivitet inden for offentligt finansieret VEU var den samme i 2014 som i 2005 (målt i antal årselever). EVA vil inden for temaet ud over at følge aktiviteten gå i dybden med den måde, som tilbuddene inden for videregående VEU imødekommer behov og efterspørgsel på set fra et aftagerperspektiv. Desuden kan der være grund til at fokusere på særlige indholdselementer, herunder i forlængelse af 2017-trepartsaftalens aftalepunkter om større brug af merit og realkompetencevurderinger (RKV) inden for videregående VEU.

7 Netværk

EVA deltager i netværk af organisationer, der arbejder med uddannelse, evaluering og kvalitetsudvikling, for at følge med i den internationale og evalueringsfaglige udvikling. Derudover deltager instituttet i en række aktiviteter og konferencer i samarbejde med nationale og internationale organisationer, og vi prioriterer at have en tæt kontakt til evalueringsinstitutioner i andre lande.

Deltagelsen i netværk har til formål at styrke EVA's position som nationalt videnscenter for den internationale udvikling på dagtilbuds- og uddannelsesområdet og inden for evaluering. Desuden giver netværksdeltagelsen os mulighed for at formidle danske forhold og succeser og dermed bidrage til den internationale udvikling på området. I 2019 vil EVA prioritere en aktiv rolle i følgende netværk:

Dagtilbud for børn

- Nordic Network on Early Childhood Education and Care (ECEC) – netværk af de nordiske landes ministerier og statslige evalueringsinstitutioner, der beskæftiger sig med dagtilbudsområdet
- European Early Childhood Education Research Association (EECERA) – national koordinatorrolle og netværksdeltager i forbindelse med den årlige europæiske konference om international dagtilbudsforskning.

Grundskole og ungdomsuddannelse

- Nordiska Evalueringsnätverket – netværk for nordiske institutioner, der gennemfører evalueringer og analyser på skoleområdet
- NORDYRK – nordisk forskernetværk om erhvervspædagogik og erhvervsdidaktik
- Forsker-praktiker-netværket for erhvervsuddannelser – netværk af forskere, repræsentanter fra lærer- og lederforeninger, faglige udvalg og andre interessenter inden for det erhvervspædagogiske felt.

Videregående uddannelse

- Dansk Universitetspædagogisk Netværk – de danske universiteters forening for universitetspædagogik og studieudvikling (associeret medlem)
- European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA) – sammenslutning af europæiske evalueringsorganisationer inden for videregående uddannelse (affiliate status).

Voksen- og efteruddannelse

- Voksenpædagogisk Forum – netværk, der går på tværs af det danske voksenuddannelsessystem og har fokus på debat og erfaringsudveksling.

Evaluerings- og metodefaglige netværk

Selskab for Surveyforskning – forum for tværvideenskabelig diskussion og erfaringsudveksling om fremme af forskning i og anvendelse af surveymetoder.

Handlingsplan 2019

© 2018 Danmarks Evalueringsinstitut

Citat med kildeangivelse er tilladt

Publikationen er trykt i begrænset oplag og udgivet i elektronisk form på: www.eva.dk

ISBN (www) 978-87-7182-187-1

ISBN 978-87-7182-188-8

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) gør uddannelse og dagtilbud bedre. Vi leverer viden, der bruges på alle niveauer – fra institutioner og skoler til kommuner og ministerier.

**DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT**

T 3555 0101
E eva@eva.dk
H www.eva.dk